

persbericht

Kasteelplein 1
5701 PP Helmond, The Netherlands
T +31 (0)492 587716
F +31 (0)492 587717
E info@gemeentemuseumhelmond.nl
W www.gemeentemuseumhelmond.nl

Werner Bischof
The Compassionate Eye
Photographs 1934-1954

'I felt compelled to venture forth and explore the true face of the world. Leading a satisfying life of plenty had blinded many of us to the immense hardships beyond our borders.' Deze uitspraak is van Werner Bischof, de Magnumfotograaf die wereldberoemd werd door zijn fotoreportages waaruit zijn enorme betrokkenheid bij de mens en zijn leefwereld blijkt. In het Gemeentemuseum Helmond is nu een grote overzichtstentoonstelling aan deze bijzondere fotograaf gewijd. Onder de titel ***The Compassionate Eye – Photographs 1934 - 1954*** zijn van 22 februari tot en met 5 juni 2011 meer dan 110 grootformaat zwart-wit foto's en een documentaire over zijn werk te zien.

The Compassionate Eye is onderverdeeld in zeven geografische thema's: Zürich 1916-1945, Europa na de oorlog 1945-1950, India 1951-1952, Japan 1951-1952, Korea 1951-1952, Hong Kong en Indochina 1952, Noord- en Zuid-Amerika 1953-1954.

Een gezicht geven

Bischofs faam begon toen hij vlak na het einde van de Tweede Wereldoorlog verslag deed van ontredderde mensen in de getroffen steden in West-Europa. Zo belandde hij in 1945 ook in Nederland, waar hij onder meer het lot van kinderen in Maastricht en Roermond fotografeerde.

Een van zijn beroemdste fotoverhalen, gepubliceerd in het tijdschrift LIFE, gaat over de hongersnood in de deelstaat Bihar, India in 1951. Het is een van zijn meest aangrijpende reportages. Bischof wilde graag blijven berichten uit deze streek om de mensen daar een gezicht te geven ten overstaan van de wereld. Maar van zijn opdrachtgevers kreeg hij het dringende verzoek om dit onderwerp te laten rusten. Dit spanningsveld tussen Bischof en zijn opdrachtgevers bleef bestaan.

Tederheid

Bischof wordt algemeen beschouwd als een van belangrijkste pioniers op het gebied van de fotojournalistiek van na de Tweede Wereldoorlog. Hij werd in 1949 het eerste lid van Magnum Photos.

Bischof fotografeerde onder andere voor het Zwitserse culturele tijdschrift DU en voor beroemde tijdschriften op het gebied van de fotoreportage, zoals LIFE en Paris Match.

Persoonlijke betrokkenheid in de uitoefening van het beroep van fotojournalist ging hand in hand met gevoel voor compositie en een verfijnde esthetiek. Medeoprichter van Magnum, Henri Cartier-Bresson, roemde ooit het poëtische karakter van Bischofs werk, dat is gebaseerd op 'zijn fijngevoelige omgang met licht, zijn invoelingsvermogen en een vaak onthutsende tederheid.'

Dankzij Magnum konden fotografen als Bischof hun artistieke integriteit behouden en humanitaire onderwerpen aansnijden, zonder dat ze hun ziel (en copyright) hoefden te verkopen aan onverschillige media.

Family of Man

In 1954 overlijdt Bischof in Peru aan de gevolgen van een auto-ongeluk. Nog geen jaar later worden maar liefst 6 foto's van zijn hand opgenomen in de beroemdste fototentoonstelling ooit, *Family of Man*, die na de start in het Museum of Modern Art (New York) vanaf 1955 jarenlang de wereld over reisde. De tentoonstelling trok uiteindelijk meer dan 9 miljoen bezoekers en zorgde voor een wereldwijde acceptatie van het medium fotografie binnen de cultuur en de museale wereld.

Over Magnum

Het fotoagentschap Magnum Photos werd in 1947 opgericht door Robert Capa, Henri Cartier-Bresson, George Rodger en David Seymour. Inmiddels heeft Magnum wereldwijd vier redactiekantoren: in New York, Londen, Parijs en Tokio. Magnum levert foto's aan de pers, uitgevers, reclamebureaus, televisie, galeries en musea. Henri Cartier-Bresson verwoordde ooit Magnums credo: "*Magnum is a community of thought, a shared human quality, a curiosity about what is going on in the world, a respect for what is going on and a desire to transcribe it visually*".

Bij de tentoonstelling is het fotoboek *Werner Bischof 1916-1954 – Leben und Werk* (Benteli Verlag Bern) te koop, met daarin een uitgebreid overzicht van zijn werk.

De tentoonstelling is samengesteld in nauw overleg met Magnum Photos.

Noot aan de redactie:

Voor meer informatie en/of beeldmateriaal kunt u contact opnemen met Annemarie Robesin van de afdeling PR, via 0492 – 58 77 16 of a.robessin@helmond.nl.

Werner Bischof

Biografie

Werner Bischof wordt als tweede kind in zijn familie geboren op 26 april 1916 in Zürich (Zwitserland). Zijn moeder sterft al wanneer hij 15 jaar is. Werner is goed in sporten en in tekenen. Al op zijn zestiende is hij er van overtuigd dat hij kunstenaar wil worden. Hij bezoekt de Academie voor toegepaste kunsten in Zürich, afdeling fotografie. Onder leiding van docent Hans Finsler maakt Bischof kennis met de (industriële) fotografie van de Nieuwe Zakelijkheid.

Op zijn twintigste opent hij zijn eigen fotografiestudio. Hij bekwaamt zich in zijn vak als fotograaf en grafisch vormgever. Hij werkt veel voor advertenties en mode.

In 1939 gaat hij naar Parijs om als schilder aan de slag te gaan, maar wanneer de oorlog begint, moet hij terugkeren naar Zwitserland. Gedurende de oorlog zit hij meer dan twee jaar in het leger. De overige tijd werkt hij in zijn studio. Hij fotografeert de vormgeving van allerlei objecten en de onschuldige schoonheid van de natuur. In 1942 publiceert hij zijn eerste foto's voor het nieuwe en later roemruchte Zwitserse culturele maandblad DU. Bischof ontwikkelt zich geleidelijk tot een ander type fotograaf. Zijn fotografie getuigt meer en meer van zijn sociaal-geëngageerde houding. In 1946 publiceert hij zijn portfolio '24 Foto's – Werner Bischof'.

In september 1945, vlak na het einde van de Tweede Wereldoorlog, trekt hij per fiets door het zuiden van Duitsland, en is onder de indruk van de verwoestingen in steden en dorpen. Het is zijn eerste reis als professioneel fotograaf. In november van hetzelfde jaar reist hij met vriend en collega Emil Schulthess met een auto door Nederland en Frankrijk, beide ook door de oorlog getroffen. Ze verzamelen fotomateriaal voor een special van DU over Europa dat een voorzichtige aanvang neemt met de wederopbouw. Hier maakt hij onder meer zijn beroemde foto van een gewonde jongen in Roermond. Bischofs internationale erkenning begint vorm te krijgen.

Zijn derde trip leidt in april 1946 door heel Duitsland. Hier maakt hij onder andere zijn bekende foto van de verwoeste Reichstag. In de zomer van 1946 bezoekt hij projecten van de Zwitserse hulporganisatie 'Swiss relief' in Italië. Hij geniet zowel van de schoonheid van het landschap, maar is vooral gefascineerd door de misère die hij aantreft in de steden. In 1946 en 1947 reist hij naar Griekenland, om de projecten van 'Swiss relief' daar te fotograferen. In Milaan ontmoet hij zijn latere vrouw Rosellina Mandel. Tussen juli 1947 en januari 1948 volgt zijn zesde reis door Oost-Europa: Hongarije en Roemenië. Hij bezoekt verschillende 'Swiss relief'-kinderopvangplekken. De foto's die hij daar maakt verschijnen in DU en LIFE. Beroemd is zijn foto van kinderen achter een treinraam, die allen papieren naamkaartjes met informatie van het Rode Kruis dragen, terwijl ze van Budapest op weg zijn naar Zwitserland.

In augustus van 1948 reist hij met zijn auto naar en door Noord-Europa (o.a. Polen en Finland). DU publiceert opnieuw zijn foto's.

1949 is een belangrijk jaar voor Bischof. Hij is 33 jaar en wordt het eerste lid van Magnum Photos (Parijs), nadat het fotopersagentchap in 1947 is opgericht door onder meer Henri Cartier Bresson en David Seymour. Magnum zal naam gaan maken met (sociaal-)geëngageerde fotografie, een doel dat mede is ingegeven door de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog.

Bischof werkt onder meer in Groot-Brittannië en Italië. In 1949 trouwt hij ook met Rosellina. Hij publiceert het boek 'Moeder en kind'. In 1950 wordt zijn eerste zoon geboren, Marco.

In 1951 reist hij naar India. Hij maakt een reportage onder de titel 'Generatie X', over een danseres in een tempel en een jonge koopman in Bombay. LIFE magazine publiceert zijn reportage over honger in India (Bihar). Deze reportage maakt hem wereldberoemd.

In 1951 en 1952 verblijft hij in Japan voor 10 maanden. Rosellina bezoekt hem 3 maanden. Ondertussen bezoekt hij ook drie maal Korea om de oorlog daar te verslaan. In 1951 maakt hij een reportage over de Amerikaanse basis op het Japanse eiland Okinawa.

Omdat hij China niet in kan komen, bezoekt hij Hong Kong. Deze foto's moeten deel gaan uitmaken van een boek dat hij over Azië wil publiceren. Bischof gaat ook naar Indochina (het latere Vietnam) als oorlogsfotograaf, maar hij ontdekt dat hij meer in de plaatselijke bevolking van Barau is geïnteresseerd. Hij bevindt zich op een kruispunt in zijn carrière.

In 1953 keert Bischof terug naar Zwitserland. Hij maakt een tentoonstelling en DU publiceert een reportage onder de titel 'Mensen in het verre Oosten'. Hij start met de samenstelling van een fotoboek over Japan.

Van september tot november 1953 verblijft hij in de VS. Hier maakt hij een aantal prachtige foto's in de categorie 'street photography'. Bischof werkt in verschillende steden voor een boek in opdracht van Standard Oil. Hij ontwikkelt plannen om later een reis door de VS te maken met een Jeep. Zijn vrouw bezoekt hem begin 1954 in New York. Van daar uit volgen ze de Oostkust van de VS naar Mexico-stad.

Van maart tot mei 1954 verblijft hij in Mexico, Panama, Chili en Peru. In mei 1954 fotografeert Bischof in Peru een jonge Peruviaanse fluitspeler die langs de heilige vallei van de Inca's in de Andes wandelt. Deze foto werd later wereldberoemd. Op 16 mei, kort na zijn 38ste verjaardag, stort de fotograaf in Pena de Aguila (Peru) met zijn auto in een ravijn en overlijdt. Een week later sterft ook een van de oprichters van Magnum, Robert Capa, nadat hij in Indochina op een landmijn is gelopen. Kort na zijn dood wordt in 1954 Bischofs tweede zoon, Daniel, in Zürich geboren. Postuum verschijnt zijn boek over Japan.

In 1959 brengt het Stedelijk Museum Amsterdam Bischofs eerste solotentoonstelling in Nederland. Ruim vijftig jaar later is deze overzichtstentoonstelling in het Gemeentemuseum Helmond een hernieuwde kennismaking met zijn rijke en indringende oeuvre.

Bischofs fotografische oeuvre is onder meer vertegenwoordigd in de collecties van Metropolitan Museum New York, Museum of Modern Art New York, het Fotomuseum Winterthur en het Stedelijk Museum Amsterdam.